

Conceptwetsvoorstel Jeugdwet

Advies d.d. 25 oktober 2012

Samenvatting

In dit advies stelt de Raad de stelselwijziging zelf niet ter discussie, nu deze inmiddels in brede kring wordt gedragen, maar gaat de Raad nader in op de voorwaarden waaronder de gedwongen jeugdhulp wordt overgedragen aan de gemeenten. De Raad is van mening dat het wetsvoorstel onvoldoende basis biedt om de gedwongen jeugdhulp op de vereiste zorgvuldige wijze te doen overgaan van het Rijk en de provincies naar de gemeenten.

Bij de uitvoering van gedwongen maatregelen zoals de jeugdbescherming heeft de overheid vanwege het gedwongen karakter van deze maatregelen immers een speciale verantwoordelijkheid. De overheid dient ervoor te zorgen dat iedere jeugdige in Nederland de bescherming en hulp krijgt die nodig is. Deze verantwoordelijkheid vloeit ook voort uit internationale verdragen zoals het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Het gaat daarbij ook om waarborgen die de proportionaliteit en subsidiariteit, de rechtsgelijkheid, verbod van willekeur, de rechtszekerheid en de uniformiteit betreffen. Als zorgpunten bij het wetsvoorstel noemt de Raad ondermeer het vooralsnog ontbreken van randvoorwaarden, het ontbreken van de verbinding met de jeugd-geestelijke gezondheidszorg (jeugd-ggz) en invulling van certificeringseisen voor de onvrijwillige jeugdzorg, onduidelijkheid over de aansluiting van voorzieningen op elkaar en onduidelijkheid over de wijze waarop het transitieproces verloopt en waar de regie hierbij ligt.

De Raad maakt kritische opmerkingen over het feit dat nadere invulling van het normenkader voor certificeringseisen voor instellingen nog moet plaatsvinden en de Raad meent dat bovenlokale samenwerking van gemeenten en regiovorming voor *alle* vormen van residentiële hulp en specialistische hulp voor jongeren met een licht verstandelijke beperking (LVB-jongeren) of voor jongeren met psychische problematiek verplicht dient te zijn. Verder dient naar het oordeel van de Raad ondermeer de positie van landelijk werkende instellingen te worden vastgelegd, de structuur van jeugdreclassering en jeugdbescherming nader te worden ingevuld en dienen er procedurele waarborgen en bepalingen inzake het klachtrecht in het wetsvoorstel te worden opgenomen. De Raad vraagt tevens aandacht voor de samenhang tussen de bevoegdheid van het college van Burgemeester en Wethouders ten aanzien van het verzoeken van een (verlenging van een) maatregel van gedwongen jeugdhulp, op te leggen door de rechter, en de eindverantwoordelijkheid van het college voor de (gedwongen) jeugdhulp. De Raad komt tot de conclusie dat het wetsvoorstel aangepast dient te worden

op een groot aantal fundamentele punten en sluit dit advies af met een aantal aanbevelingen.

1 Inleiding

In dit advies spreekt de Raad zich uit over het conceptwetsvoorstel Jeugdwet. De staatssecretaris van Volksgezondheid Welzijn en Sport en de minister van Veiligheid en Justitie hebben hun adviesorganen, waaronder de Raad, gevraagd hierover te adviseren.

Het conceptwetsvoorstel Jeugdwet regelt de overheveling van de jeugdhulp van de provincies naar de gemeenten, waardoor de gemeenten zowel bestuurlijk als financieel verantwoordelijk worden voor de uitvoering. In het nieuwe stelsel krijgen de gemeenten de verantwoordelijkheid voor alle vormen van jeugdhulp (inclusief specialistische hulp zoals jeugd-ggz, jeugd-LVB en gesloten jeugdhulp in het kader van ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen) en de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering. Voor de Raad staat de stelselwijziging zelf niet ter discussie, nu deze inmiddels in brede kring wordt gedragen. De Raad gaat in dit advies nader in op de voorwaarden waaronder de gedwongen jeugdhulp wordt overgedragen aan de gemeenten.

Centraal in de advisering van de Raad staan de rechtspositie en de goede bejegening¹ van diegenen die met de overheid te maken krijgen in het kader van de tenuitvoerlegging van straffen en maatregelen of maatregelen in het kader van jeugdbescherming. In dit advies beperkt de Raad zich dan ook tot de gebieden die op zijn werkkerrein liggen: jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd-ggz en jeugd-LVB voorzover deze vallen onder de onvrijwillige jeugdhulp. Kort gezegd beperkt de Raad zich in dit advies tot de gedwongen jeugdhulp. De overheid heeft bij de uitvoering van gedwongen maatregelen zoals de jeugdbescherming, vanwege het gedwongen karakter van deze maatregelen, een speciale verantwoordelijkheid. Immers de overheid dient ervoor te zorgen dat iedere jeugdige in Nederland de bescherming en hulp krijgt die nodig is. Deze verantwoordelijkheid vloeit ook voort uit internationale verdragen zoals het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK) en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Het gaat daarbij tevens om waarborgen betreffende proportionaliteit en subsidiariteit, rechtsgelijkheid, verbod van willekeur, rechtszekerheid en uniformiteit. Dat betekent dat de overheveling van verantwoordelijkheden van de rijksoverheid en provincies naar gemeenten, zoals in deze stelselwijziging het geval is, *blijvend* omkleed dient te zijn met waarborgen, opdat de jongere de bescherming en hulp krijgt die hij behoeft. Het wetsvoorstel moet het wettelijk

¹ Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, nota Goed bejegenen; beginselen voor het omgaan met ingeslotenen.

kader bieden om de feitelijke uitvoering van de gedwongen jeugdhulp na de overgang verantwoord te doen zijn. Voor de Raad staat in dit advies de vraag centraal of het wetsvoorstel voldoende waarborgen biedt om de verantwoordelijkheid voor de gedwongen jeugdhulp *blijvend* op de gemeenten te doen overgaan. Daarnaast heeft een dergelijke omvangrijke en ingrijpende transitie alleen zin indien deze leidt tot verbetering van de gedwongen hulp aan kinderen en hun ouders c.q. opvoeders.

Vraagstelling

In dit advies staan de volgende vragen centraal:

- Wordt de toeleiding naar en de uitvoering van de gedwongen jeugdhulp in het nieuwe stelsel op verantwoorde wijze geregeld?
- Draagt de stelselwijziging bij aan de noodzakelijk geachte verbetering van de kwaliteit van de gedwongen jeugdhulp?

Begrippenkader:

Onder jeugdhulp en gesloten jeugdhulp wordt in het wetsvoorstel in artikel 1.1. het volgende verstaan:

Jeugdhulp: ondersteuning, hulp en zorg aan jeugdigen en hun ouders bij het voorkomen, verminderen, stabiliseren, behandelen en opheffen van of omgaan met de gevolgen van psychische problemen, psychosociale problemen of gedragsproblemen van de jeugdige, of opvoedingsproblemen, waaronder ondersteuning, hulp en zorg die verleend wordt in het kader van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

Gesloten jeugdhulp: jeugdhulp in het kader van ernstige opgroei- en opvoedingsproblemen op basis van een machtiging als bedoeld in artikel 6.1.2. van de wet ('machtiging gesloten plaatsing').

In dit advies spreekt de Raad van 'gedwongen jeugdhulp' indien het gaat over de jeugdbescherming, jeugdreclassering, jeugd-ggz en jeugd-LVB voorzover deze vallen onder de gedwongen of onvrijwillige jeugdhulp. Daaronder valt ook de gesloten jeugdhulp zoals hierboven gedefinieerd.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt uiteengezet welke zorgen de Raad zich maakt over de inhoud van het huidige wetsvoorstel en wat daarvan de redenen zijn. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 brengt de Raad zijn standpunt naar voren over een aantal onderwerpen uit het wetsvoorstel of over het ontbreken van belangrijke onderwerpen en doet de Raad voorstellen tot aanpassing. Hoofdstuk 6 en 7 betreffen opmerkingen over wetsystematiek en terminologie. Het advies wordt afgesloten met een conclusie en met aanbevelingen in hoofdstuk 8.

2 Zorgen over de inhoud van het conceptwetsvoorstel

Met de stelselwijziging wordt er één financieringsstroom gerealiseerd onder een centrale regie. Doel hiervan is een samenhangend jeugdhulpaanbod tot stand te brengen. De Raad onderschrijft dat het realiseren hiervan, evenals het meer inzetten op preventie, vroegtijdiger ondersteuning en verbetering van de (gedwongen) jeugdhulp, kan leiden tot verbetering van de huidige (gedwongen) jeugdhulp. De Raad maakt zich echter zorgen over de wijze waarop dit thans dreigt te gebeuren en over de inhoud van het wetsvoorstel dat als kader voor de gedwongen jeugdhulp moet gelden. De Raad brengt hierbij een aantal zorgpunten naar voren.

1. *De randvoorwaarden voor de jeugdbescherming zijn niet uitgewerkt*

Het conceptwetsvoorstel Jeugdwet moet het kader bieden waarbinnen de gedwongen jeugdhulp door de gemeenten kan worden uitgevoerd. In dit verband constateert de Raad dat de voorliggende conceptwettekst op een aantal wezenlijke punten nog niet of onvoldoende is uitgewerkt. Een voorbeeld hiervan is dat de randvoorwaarden voor de jeugdbescherming nog tot stand moeten komen, in overleg tussen gemeenten en de Vereniging van Gemeenten (VNG). In de Memorie van Toelichting (MvT)² op het wetsvoorstel wordt hierover opgemerkt dat het wetsvoorstel zich waar mogelijk beperkt tot het stellen van kaders, van algemene randvoorwaarden, waarbinnen de gemeenten, in grote vrijheid, de uitvoering ter hand nemen. Maar vanwege de aard van de taken (het via een gerechtelijke uitspraak ingrijpen in de rechten van gezinnen en kinderen) en de kwetsbaarheid van de groep moeten er volgens de MvT wel specifieke randvoorwaarden voor de jeugdbescherming tot stand komen. De Raad onderschrijft dit. Echter in het huidige wetsvoorstel ontbreken die randvoorwaarden en onduidelijk is nog wat de inhoud ervan zal zijn.

2. *Onvrijwillige jeugdhulp, verbinding met de jeugd-ggz en invulling van certificeringseisen zijn niet uitgewerkt.*

Rondom de gedwongen jeugdhulp zijn veel zaken in het wetsvoorstel nog niet uitgewerkt. Naast de al genoemde randvoorwaarden voor de jeugdbescherming zijn dit ook de wijze van inbedding van de jeugdbescherming en de vormgeving van een geïntegreerd meldpunt Advies-

² MvT, algemeen deel.

en Meldpunt Kindermishandeling en Steunpunt Huiselijk Geweld³. Mede doordat certificeringseisen nog niet nader zijn uitgewerkt, is het onduidelijk onder welke voorwaarden jeugdbescherming, AMK en Steunpunt Huiselijk geweld overgaan naar de gemeenten.

Daarnaast is in het wetsvoorstel de verbinding tussen gemeenten en de jeugd-ggz en de jeugd-LVB⁴ (nog) niet geregeld. Daardoor bestaat er een groot risico dat jongeren tussen wal en schip vallen en niet de hulp krijgen die zij nodig hebben. Bovendien wordt hiermee geen recht gedaan aan de wens om tot een integraal aanbod van jeugdhulp te komen. Weliswaar is het de bedoeling om de aansluiting met de jeugd-ggz en jeugd-LVB in een later stadium alsnog te regelen, maar naar het oordeel van de Raad is het belangrijk om dit van het begin af aan goed te regelen. Juist omdat - blijkens de evaluatie door BMC van de Wet op de Jeugdzorg⁵ - het gebrek aan samenhang tussen de verschillende elementen van de jeugdzorg één van de belangrijkste knelpunten in het huidige stelsel is.

3. Aansluiting van voorzieningen op elkaar

Wil het nieuwe stelsel een serieuze kans van slagen maken, in de zin van kwaliteitsverbetering, dan is het allereerst van belang te bepalen op welk niveau jeugdhulpinstellingen vorm dienen te krijgen, op gemeentelijk, bovenlokaal, of soms landelijk niveau. Daarbij moeten voorzieningen goed op elkaar aansluiten, en speelt ook bovenlokale samenwerking tussen gemeenten op een aantal gebieden een grote rol: ook deze moet goed aansluiten adequaat en niet vrijblijvend worden georganiseerd.

In dit verband wijst de Raad erop dat de beweging die met de voorgestelde stelselwijziging ten aanzien van de gesloten jeugdhulp in gang wordt gezet, namelijk decentralisatie⁶, contrair lijkt aan de centralisatiebeweging in andere (justitiële) domeinen. Zo wordt de gerechtelijke indeling van ons land op 1 januari 2013 gewijzigd; het aantal arrondissementsparketten en -rechtbanken wordt dan gereduceerd van negentien naar tien. Ook de politieorganisatie is bezig te centraliseren: de huidige vijftientig regiokorpsen worden samengesmolten tot één nationale politie, bestaande uit tien regionale

³ In de aanbiedingsbrief bij de adviesaanvraag bij het wetsvoorstel wordt uiteengezet dat over de wijze van inbedding van de jeugdbescherming, de overheveling van psychofarmaca, de wijze van inbedding van de jeugd in het stelsel en de vormgeving van een geïntegreerd meldpunt advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Steunpunt Huiselijk Geweld nog nader overleg moet plaatsvinden met de VNG.

⁴ In dit advies betreft dit Jeugdggz en jeugd-LVB voorzover vallend onder de gedwongen jeugdhulp

⁵ BMC, evaluatie Wet op de Jeugdzorg, oktober 2009

⁶ Naast jeugdzorg wordt ook de AWBZ gedecentraliseerd. Voor 'werken naar vermogen' waren hiervoor ook plannen maar het wetsvoorstel werken naar vermogen is inmiddels controversieel verklaard. Dat betekent dat dit wetsvoorstel in de huidige kabinetsperiode niet meer worden behandeld.

eenheden. Het aantal Haltbureaus wordt (eveneens per 1 januari 2013) teruggebracht van zeventien tot één. De gesloten jeugdhulp daarentegen, wordt door de stelwijziging verder versnipperd. De Raad vraagt zich af of het niet meer voor hand ligt om de gesloten jeugdhulp in een groter verband te organiseren, zoals thans het geval is. Een argument daarvoor is dat een hoger niveau van organisatie meer garanties biedt voor het realiseren van de professionele deskundigheid; die moet aansluiten op de specifieke hulpvraag die voortvloeit uit de ernst van de problematiek. Overigens blijft het zeer de vraag wat de meerwaarde is van deze decentralisatie als er toch weer tal van bovenlokale verbanden (moeten) worden gecreëerd.

4. Bureaucratisering

Eén van de doelstellingen van de stelselwijziging is het terugdringen van de bureaucratie in het stelsel. Onder het nieuwe stelsel moet een gedifferentieerd en fijnmazig stelsel van jeugdhulp tot ontwikkeling komen, waarbij de gemeenten de regie voeren. Hierin moeten tal van instanties op gemeentelijk niveau samenwerken, soms ook met landelijke voorzieningen. De verwachting dat dit hybride stelsel tot een vermindering van bureaucratie zal leiden, lijkt vooralsnog erg optimistisch. Het omgekeerde, een toename van bureaucratie, lijkt eerder te verwachten.

5. Het transitieproces

Het transitieproces, ofwel de overgangsfase van het oude naar het nieuwe stelsel, van Rijk en provincies naar gemeenten, baart de Raad eveneens zorgen. Er zijn, zoals op verschillende plaatsen in dit advies wordt aangegeven, nog zoveel onduidelijkheden (zie ook elders in dit advies) dat bij de overgang een ordeloze situatie dreigt.⁷ Er is geen duidelijke regie; aansturing ten aanzien van eenduidigheid, rechtsgelijkheid en beschikbaarheid van hulp is onvoldoende. Tal van personen en instanties in het land zijn straks 'zoekende'. Gemeenten moeten nieuwe taken gaan uitvoeren, specifieke deskundigheid gaan ontwikkelen op het terrein van de gedwongen jeugdhulp, bovenlokale samenwerkingsverbanden moeten worden opgezet, verbindingen moeten worden gelegd, partners moeten elkaar leren te vinden, relaties met jeugdhulpaanbieders moeten worden gelegd en zorgaanbieders en de Bureaus jeugdzorg moeten proberen zich als gecertificeerde instelling 'op de markt' aan te bieden. Ook moet er een kwaliteits- en certificeringssysteem worden ontwikkeld. Dit systeem moet er zijn voordat instellingen zich "als gecertificeerde instelling" kunnen aanbieden. Kortom, een nieuwe sociale

⁷ Zie bijvoorbeeld een artikel van Seinstra e.a. in Binnenlands Bestuur: Arno Seinstra, Stan van de Laar en Lydia van Ruremonde, Chaos dreigt in jeugdzorg; Heel veel onduidelijkheden over model, proces en financiën bij stelselherziening jeugdzorg; *Binnenlands Bestuur*, 18 mei 2011

infrastructuur moet vorm krijgen. Voor alle betrokken partijen betekent dat op zijn minst een gewenningsproces, met het risico van een wanorde waarvan niet duidelijk is hoe lang die zal duren. Weliswaar is er een Transitiebureau Jeugd ingesteld, maar het bestaan van een dergelijk bureau alleen is voor de Raad onvoldoende om bovengenoemde zorgen weg te nemen.⁸ In ieder geval moeten de jeugdige en zijn opvoeders ook in de transitiefase de hulp kunnen krijgen die nodig is ('tijdens de verbouwing gaat de verkoop gewoon door'). Daarom moeten bestaande structuren en voorzieningen in stand blijven totdat het nieuwe stelsel adequaat functioneert.

3 Organisatie en kwaliteit

3.1. Uitvoering van de gedwongen jeugdhulp door gecertificeerde instellingen
In het nieuwe stelsel worden kindbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering en gedwongen jeugdhulp uitsluitend uitgevoerd door gecertificeerde instellingen.

De Raad is positief over de toegenomen aandacht voor (de bevordering van) professionalisering. Zo komt er een afzonderlijk wetsvoorstel om de professionalisering van de beroepsbeoefenaren in de jeugdsector reeds in het huidige stelsel te bevorderen⁹. Certificeringseisen voor instellingen worden in het onderhavige wetsvoorstel opgenomen. De Raad meent dat de invulling van certificeringseisen een belangrijk aspect is van een succesvolle stelselwijziging. Deze eisen zijn echter nog niet bekend omdat het normenkader nog in ontwikkeling is (in overleg met het veld). Dat kader moet tot stand komen op basis van de wettelijke eisen die zullen gelden voor de werksoorten jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp. Aan de orde komen daarbij onder meer kwaliteitscriteria, de vorm van certificering en de wijze van toetsen. Het is, althans voor de Raad, niet duidelijk hoe dit normenkader wordt ingevuld en tot stand komt en evenmin hoe het toezicht op alle betreffende werksoorten wordt gepositioneerd, georganiseerd en uitgevoerd.

Een andere vraag is langs welke weg de kwaliteit blijvend kan worden getoetst nadat de certificering definitief is geworden. Een klanttevredenheidsonderzoek is daarvoor naar het oordeel van de Raad niet voldoende. De Raad beveelt

⁸ Het Transitiebureau jeugd is een samenwerkingsverband tussen de VNG en de ministeries van Veiligheid en Justitie (V en J) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), en ondersteunt gemeenten bij de inhoudelijke en bestuurlijke aspecten van de transitie jeugdzorg. Doel is de voortgang van de transitie te monitoren en waar nodig aan te jagen. Zie ook Transitieagenda Jeugdzorg, gezamenlijke agenda Rijk/VNG/IPO en "verantwoord over de drempel", eindrapport van de Werkgroep Overgangsmatregelen ter bestrijding van de risico's van de transitie van de jeugdzorg.

⁹ Dit Wetsvoorstel professionalisering bevindt zich thans in de fase van internetconsultatie. Het wetsvoorstel zal volgens huidige planning rond het Kerstreces 2012 worden ingediend bij de Tweede Kamer

dringend aan een landelijk geldend kader vast te stellen voor de invulling van kwaliteitseisen en de wijze van toetsing hieraan.

Niet uit te sluiten is dat na de stelselwijziging ongewenste vormen van aanbesteding van jeugdhulp ontstaan. Het risico dient te worden vermeden dat kostprijs belangrijker wordt dan kwaliteit. De Raad acht het daarom noodzakelijk dat de gemeentelijke overheid gaat werken met een landelijk vastgestelde aanbestedingsprocedure, waarin kwaliteitseisen zijn vastgelegd.

3.1.2. Certificering van overige jeugdhulpinstellingen in het kader van gedwongen plaatsing)

Gemeenten mogen zélf bepalen welke kwaliteitseisen gesteld zullen gaan worden aan overige jeugdhulpinstellingen en Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's). Het kan dan ook gaan om aanbieders (pleegvoorzieningen en jeugdhulpinrichtingen) waar kinderen in het kader van de gedwongen jeugdhulp kunnen worden geplaatst. Ook voor de uitvoering van deze gedwongen jeugdhulp dienen nadere eisen te worden gesteld aan de kwaliteit. Deze eisen dienen gelet op het ingrijpende karakter van de gedwongen jeugdhulp niet uitsluitend te worden bepaald door de afzonderlijke gemeenten. Ook hier dringt de Raad er op aan hiervoor een model of kader in het wetsvoorstel op te nemen. De Raad wijst in dit verband nog op de volgende aanbeveling uit het rapport van de Commissie Samson¹⁰:

“De commissie heeft geconstateerd dat het ministerie van VWS teveel aan het veld overlaat vanuit de filosofie ‘sturen op afstand’. Dit kan in een complexe situatie ook gezien worden als ‘afschuiven’ op het veld. De plannen voor verdergaande positionering van de residentiële jeugdzorg en de pleegzorg bij de gemeenten zijn in een vergevorderd stadium. De overheveling van dure voorzieningen naar de gemeenten, die vanwege de schaal vermoedelijk vaak zullen moeten gaan samenwerken om aan de behoefte te kunnen voldoen, vraagt om duidelijke richtlijnen, waarin kwaliteitseisen worden gesteld. Het ministerie van VWS moet bij verdergaande decentralisatie zorgen voor kwaliteitsborging. Hiertoe dient het ministerie de sector te verplichten een kwaliteitskader te ontwikkelen. De IJZ¹¹ moet een duidelijke handhavende taak krijgen en toezien op de naleving van de kwaliteitsnormen. Het ministerie van VWS moet erop toezien dat dit kwaliteitskader eind 2012 gereed is. Over twee jaar moet de gehele sector, inclusief de JJJ's, vanwege de transitie naar de gemeenten aan de kwaliteitseisen voldoen. Het ministerie van VWS moet zorgen dat de IJZ over twee jaar voldoende instrumenten in handen heeft om te kunnen sanctioneren als instellingen en/of professionals niet aan de gestelde normen voldoen”.

3.2. Bovenlokale samenwerking van gemeenten / regiovorming

In de bestuursafspraken is opgenomen dat gemeenten een (beperkt) aantal onderdelen van de jeugdhulp verplicht bovenlokaal zullen uitvoeren. In een aantal gevallen is dat nodig in verband met de beperkte omvang van de betreffende doelgroep en de schaal waarop sommige gespecialiseerde voorzieningen en aanbieders van voorzieningen zijn georganiseerd. Dit geldt met name voor de taken op het terrein van jeugdbescherming en jeugdreclassering en de gedwongen Jeugd-ggz (BOPZ-opnames).

¹⁰ Cie Samson, rapport 'omringd door zorg, toch niet veilig', 8 oktober 2012, aanbeveling F5 "Sturing en kwaliteitsborging", p. 122 van het rapport.

¹¹ Inspectie Jeugdzorg

Voor alle vormen van residentiële hulp en specialistische hulp voor LVB-jongeren of voor jongeren met psychische problematiek is bovenlokale uitvoering niet verplicht gesteld. Ook hier gaat het echter om voorzieningen voor specialistische hulp waarvan de kwaliteit onvoldoende gewaarborgd is, als zij niet bovenlokaal zijn georganiseerd. De Raad beveelt daarom aan ook voor deze voorzieningen bovenlokale samenwerking verplicht te stellen, althans deze voorzieningen zelf op regionaal niveau te laten functioneren. Bovendien is het noodzakelijk dat ook voor deze vormen van hulp kwaliteitscriteria te ontwikkelen en wettelijk vast te leggen. Daarnaast moet worden geregeld op welke schaal er samenwerkingsverbanden tussen gemeenten in de jeugdhulp moeten komen. Daarbij zou aansluiting kunnen worden gezocht bij bestaande regio's zoals de ggz-regio's.

3.3. Positie landelijk werkende instellingen

Het wetsvoorstel regelt niets over de positie van landelijk werkende instellingen zoals het Leger des Heils, Gereformeerd Jeugdwezijn, Joods Maatschappelijk Werk (JMW) en de William Schrikkerstichting Jeugd. Deze instellingen voeren nu de jeugdbeschermingstaken uit onder de regie van een Bureau Jeugdzorg. Cliënten moeten de vrijheid houden om te kiezen voor een voorziening met een bepaalde denominatie. Om de positie van deze voorzieningen voor de toekomst te verzekeren beveelt de Raad aan deze in de wet vast te leggen.

3.4. Jeugdreclassering

In het wetsvoorstel is niets geregeld omtrent de jeugdreclassering. De Raad beveelt aan om structuur en invulling van de jeugdreclassering wettelijk vast te leggen, alsmede de rechtspositie van cliënten en een klachtenregeling.

3.5. Jeugdbescherming

Hetgeen hiervoor is vermeld over de jeugdreclassering geldt evenzeer voor de jeugdbescherming. Zoals de Raad eerder bij hoofdstuk 2 al naar voren bracht, is de wijze van inbedding van de jeugdbescherming nog niet duidelijk. Dat betekent dat onduidelijk is onder welke voorwaarden de jeugdbescherming over gaat naar de gemeenten. Ook ten aanzien van dit punt dringt de Raad erop aan structuur en invulling van de jeugdbescherming nader in te vullen en daarbij tevens een adequate rechtspositieregeling en klachtenregeling op te nemen.

3.6. Nazorg

De Raad constateert dat in het conceptwetsvoorstel met geen woord wordt gerept over (vrijwillige) nazorg, aansluitend op de gedwongen jeugdhulp. Voorziet het nieuwe stelsel niet in deze nazorg of wordt gemeend dat deze niet

geregeld behoeft te worden? De beschikbaarheid van nazorg is een essentiële voorwaarde om terug- val in strafbaar gedrag te voorkomen. Het is daarom noodzakelijk dat gemeenten hierin voorzien.

3.7. Regionale plaatsing

De Raad vraagt zich af of in het toekomstige stelsel voldoende rekening wordt gehouden met de plaatsing van jongeren in een instelling zo dicht mogelijk bij huis. Uiteraard is het van groot belang dat opvoeders en sociale context worden betrokken bij de behandeling van een jongere, dit vanuit de gedachte: 'één gezin, één plan'. Ingeval regionale plaatsing niet mogelijk is, dient er aandacht voor te zijn dat ouders en opvoeders betrokken kunnen blijven bij de jongere, bijvoorbeeld door een tegemoetkoming in reiskosten. Wie waakt over toepassing van deze 'regionaliserings' regel?

3.8. Leeftijdsgrenzen

Onder jeugdige wordt in de definitie van het conceptwetsvoorstel verstaan: een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt. Een leeftijdsgrens van 23 jaar geldt bij uitzondering, te weten in gevallen waarin voortzetting van jeugdhulp noodzakelijk is. De Raad begrijpt uit de tekst van de MvT bij het wetsvoorstel dat deze grens strikt is getrokken. Voor gesloten jeugdhulp is de leeftijdsgrens bepaald op 18 jaar (+ 6 maanden), omdat voortzetting hiervan na het achttiende jaar in strijd is met internationale bepalingen¹².

Er is een tendens om de leeftijdsgrens hoger dan 18 jaar te leggen. Denk aan het adolescentenstrafrecht, de plannen om de leerplicht te verhogen naar 23 jaar en de zorg voor jongeren met een verstandelijke beperking na hun 18^e jaar.

De Raad beveelt aan om ook bij de vrijwillige jeugdhulpverlening en de jeugd- bescherming, met uitzondering van de gesloten plaatsing, een hogere leeftijdsgrens, aan te houden, namelijk van 23 jaar. Dit wordt mede ingegeven door de constatering dat de overgang voor 18-jarigen naar andere vormen van begeleiding of hulpverlening vaak zeer groot is of helemaal ontbreekt.

4 Bevoegdheden onder de nieuwe wetgeving en consequenties

4.1. Bevoegdheden tot toeleiding naar de gedwongen jeugdhulp

De verantwoordelijkheid voor de toeleiding naar de gedwongen jeugdhulp ligt in het wetsvoorstel bij het college van B&W (hierna: college). Het is de beleids- vrijheid van de gemeente om dit te organiseren¹³. Met het oog op die verantwoordelijkheid wordt verondersteld dat het college een samenhangend

¹² In verschillende rechtelijke uitspraken is bepaald dat het verlengen van een machtiging voor gesloten jeugdzorg na het 18de jaar in strijd is met artikel 5 van het EVRM

¹³ Verwezen wordt naar de MvT, pagina 28

beleid voert ten aanzien van jeugdhulp, de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering en jeugdgezondheidszorg met betrekking tot de domeinen onderwijs, zorg, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen en politie en justitie (art. 2.1 derde lid wetsvoorstel).

Wil het college zo'n samenhangend beleid kunnen voeren dan moet dat college ook de bevoegdheid hebben om te kunnen bepalen of een jeugdige wordt toegeleid naar de gedwongen jeugdhulp. Daarbij past de taak van het college tot het doen van een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: RvdK) zodra het college tot het oordeel komt dat een maatregel met betrekking tot het gezag over een minderjarige overwogen dient te worden (art. 2.2 eerste lid onder f, wetsvoorstel).

Hetzelfde geldt voor het zorg dragen voor een meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (art. 2.3 eerste lid, wetsvoorstel). De toeleiding naar de meest ingrijpende vorm van overheidsingrijpen, te weten de gesloten uithuisplaatsing, is eveneens een bevoegdheid van het college. Immers, artikel 6.1.8 wetsvoorstel bepaalt dat het college een verzoek tot een (voorwaardelijke) (spoed)machtiging voor een gesloten uithuisplaatsing kan indienen bij de kinderrechter.

Deze verschuiving van verantwoordelijkheden heeft naar het oordeel van de Raad ook consequenties voor de rekwestrerende taak van de RvdK. De Raad gaat daar hierna op in.

De rekwestrerende taak van de RvdK en de verantwoordelijkheid van de gemeente

Onder het huidige recht kan de RvdK een maatregel van jeugdbescherming (ondertoezichtstelling, ontheffing of ontzetting) verzoeken, de zogenaamde rekwestrerende taak. Hetzelfde geldt voor de voorlopige maatregel van jeugdbescherming en de machtiging tot uithuisplaatsing in het kader van een ondertoezichtstelling. Dit past ook bij de huidige eindverantwoordelijkheid van de rijksoverheid voor de bescherming van kinderen. De RvdK treedt in dit opzicht op als orgaan van die overheid.

In de voorgestelde Jeugdwet komt de eindverantwoordelijkheid voor het overheidsbeleid op het terrein van de gedwongen jeugdhulp echter te liggen bij de gemeenten. De Raad vraagt zich daarom af of bij het uitgangspunt dat het college nu verantwoordelijk wordt voor de toeleiding naar de gedwongen jeugdhulp wel past dat de RvdK deze rekwestrerende taak behoudt. Immers op die wijze kan het rekwestreringsbeleid van de RvdK in individuele zaken het integraal jeugdhulpbeleid van de gemeenten doorkruisen. Bovendien worden in dergelijke gevallen vervolgens de gemeenten (materieel en financieel)

verantwoordelijk voor jeugdhulp die zij zelf wellicht niet aangewezen achten. Uitgangspunt zou daarom naar het oordeel van de Raad moeten zijn dat deze bevoegdheid tot rekwesieren primair komt te liggen bij het college.

Echter het leggen van een exclusieve verantwoordelijkheid bij het college zou kunnen betekenen dat in de gevallen dat de RvdK adviseert tot het opleggen van bovengenoemde maatregelen van jeugdbescherming en het college dit advies niet wenst te volgen, de betrokken jeugdige verstoken blijft van de bescherming door de overheid die hij behoeft. Ook zouden er onwenselijke verschillen op lokaal niveau kunnen gaan optreden in de mate van bescherming van kinderen. Daarom zou in de Jeugdwet kunnen worden opgenomen dat in zo'n geval de RvdK zelfstandig een verzoek bij de rechter kan indienen. Overigens blijft het in al die gevallen van gedwongen hulp zo dat het steeds de rechter is die de maatregel oplegt c.q. de machtiging tot uithuisplaatsing afgeeft. In die gevallen kan de rechter bij zijn beslissing dan ook het standpunt van het college betrekken. Daarnaast wordt de RvdK als onderzoeksinstantie vaak als eerste geconfronteerd met crisissituaties waarin snel moet worden opgetreden. Het ligt dan ook voor de hand om de bevoegdheid om in die situaties een voorlopige maatregel (bijvoorbeeld een spoeduisplaatsing) te verzoeken bij de RvdK te laten liggen. Het betreft hier kortdurende situaties totdat een eventuele definitieve maatregel van jeugdbescherming wordt verzocht.

4.2. De bevoegdheid tot het verzoeken van een verlenging van de ondertoezichtstelling/machtiging tot (gesloten) uithuisplaatsing

Naar huidig recht kan het Bureau Jeugdzorg (BJ) die de ondertoezichtstelling uitvoert een verlenging van de ondertoezichtstelling en/of de machtiging tot (gesloten)¹⁴ uithuisplaatsing (in pleeggezin of jeugdbeschermingsinrichting) van de jeugdige verzoeken.

In het wetsvoorstel krijgt de gecertificeerde instelling die de (gezins)voogdij uitvoert, die bevoegdheid ook. Ook hier geldt mutatis mutandis hetgeen hierboven is opgemerkt ten aanzien van de rekwesierende taak van de RvdK. Nu de (eind)verantwoordelijkheid van de (gedwongen) jeugdhulp ligt bij het college zou dit ook de primaire bevoegdheid moeten hebben om te bepalen of aan de rechter moet worden verzocht om deze vorm van (gedwongen) jeugdhulp op te leggen. Omdat het echter de desbetreffende gecertificeerde instelling is die de ondertoezichtstelling uitvoert en de machtiging tot uithuisplaatsing uitvoert, heeft c.q. kan deze in de praktijk goed zicht hebben op de noodzaak van verlenging. Daarom zou het college de gecertificeerde

¹⁴ Zie art. 29b lid 2 sub c juncto 29d Wet op de jeugdzorg

instelling, die de ondertoezichtstelling uitvoert, moeten kunnen machtigen tot het indienen van bovenbedoelde verzoeken tot verlenging. Het college kan zo'n algemene machtiging verstrekken onder voorwaarden en voor een bepaalde duur en kan op die wijze toch de regie houden over de integrale jeugdhulpverlening. Als die gecertificeerde instelling vindt dat verlenging noodzakelijk is maar het college vindt dat niet, en er geen verlenging verzocht zou worden, zou ook hier met het oog op het recht van iedere jeugdige op de bescherming die hij nodig heeft de RvdK subsidiair de bevoegdheid moeten hebben om die verlenging te verzoeken, na een verzoek van de gecertificeerde instelling.

4.3. Voorwaardelijke machtiging tot gesloten uithuisplaatsing

In art. 6.1.4 wetsvoorstel is geregeld dat de kinderrechter op verzoek ook een voorwaardelijke machtiging tot gesloten uithuisplaatsing kan verlenen. Zo'n voorwaardelijke machtiging kan een goed instrument zijn om een gesloten uithuisplaatsing te voorkomen en/of niet langer te laten duren dan noodzakelijk is. De tenuitvoerlegging van zo'n voorwaardelijke machtiging is nu een bevoegdheid van de jeugdhulpaanbieder (art. 6.1.6 wetsvoorstel). Aangezien het hier gaat om de tenuitvoerlegging van vrijheidsbeneming kan dit niet alleen worden overgelaten aan het inzicht van een jeugdhulpverlener. Er dienen daarvoor strenge waarborgen in de wet te worden opgenomen, zoals het gelasten van de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke machtiging door de rechter op verzoek van het college.

4.4. Consequenties herziene kinderbeschermingswetgeving

De Raad wijst er op dat in het wetsvoorstel ook de consequenties van de invoering van de herziene kinderbeschermingswetgeving¹⁵ moeten worden verwerkt. De Raad ziet hierover niets vermeld in het wetsvoorstel.

5 Rechtspositie van de jeugdige en zijn opvoeders

5.1. Procedurele waarborgen

Het uitgangspunt dat gemeenten veel vrijheid wordt gegund, impliceert dat er verschillen zullen ontstaan. Voor een deel zijn dat door de wetgever beoogde verschillen, voortvloeiend uit de visie die aan de stelselwijziging ten grondslag ligt. Gemeenten zijn hierdoor beter in staat om integraal beleid te ontwikkelen en maatwerk te bieden, afgestemd op de lokale situatie, uitgaande van de

¹⁵ Het wetsvoorstel herziening kinderbeschermingsmaatregelen (EK 33.061, A) is op 22 maart 2012 aangenomen door de Tweede Kamer. Het voorbereidend onderzoek door de Eerste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie vond plaats op 2 oktober 2012.

mogelijkheden en de behoeften van de individuele jeugdigen en hun ouders¹⁶ Naarmate de interventie van de overheid echter ingrijpender is, worden procedurele waarborgen zoals uniformiteit, rechtsgelijkheid en rechtszekerheid belangrijker. Om die reden zal er veel aandacht moeten zijn voor die procedurele waarborgen bij vooral de ambulante jeugdbescherming, de residentiële jeugdbescherming (uithuisplaatsing in pleeggezinnen en jeugdbescherminginstellingen), de jeugdreclassering en met name bij de vrijheidsbeneming in het kader van de gesloten jeugdhulp. De Raad is van oordeel dat deze punten in het wetsvoorstel goed geregeld moeten zijn, opdat de jeugdige en/of zijn opvoeders straks op een procedureel juiste wijze worden tegemoet getreden en om te voorkomen dat er willekeur en rechtsongelijkheid in de verschillende delen van het land ontstaan. Naar het oordeel van de Raad is dit onvoldoende geregeld in het wetsvoorstel. De Raad dringt er daarom op aan deze procedurele waarborgen alsnog in de wet op te nemen.

5.2. Dwangmedicatie en dwangbehandeling

In artikel 6.3.2 wordt gesproken over het toedienen van medicijnen en de toepassing van behandelingsmethoden tegen de wil van de jeugdige. Hier verschilt het wetsvoorstel aanzienlijk van de Wet BOPZ. Immers, volgens de Wet BOPZ mag dwangbehandeling alleen worden uitgevoerd als dit noodzakelijk is om gevaar dat het gevolg is van een stoornis van de geestvermogens, af te wenden of te voorkomen. Op grond van het voorliggende conceptwetsvoorstel mag dwangmedicatie cq. dwangbehandeling ook worden uitgevoerd om het met het verblijf beoogde doel te bereiken. Dit leidt tot een andere rechtspositie voor jeugdigen in gedwongen jeugdhulp dan die voor jongeren in de gedwongen jeugd-ggz. De Raad meent dat jeugdigen in de gedwongen jeugdhulp dezelfde bescherming zouden moeten hebben als die in de gesloten jeugdige. Hierbij dient ook betrokken te worden dat dit met invoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg mogelijk anders ligt, omdat in deze wet de zorgbehoefte van de patiënt centraal staat.¹⁷

5.3. Klachtrecht

In paragraaf 6.5 van het conceptwetsvoorstel is het klachtrecht geregeld. Dit klachtrecht heeft uitsluitend betrekking op de gesloten uithuisplaatsing. Voor alle andere gedwongen jeugdhulpverlening zijn afzonderlijke klachtregelingen van toepassing die worden opgesteld door de betrokken instanties zelf (art. 4.24). Ook voor de RvdK en voor het meldpunt huiselijk geweld en kinder-

¹⁶ Zie ook de MvT, algemeen deel

¹⁷ Kamerstuknummer 32399, wetsvoorstel verplichte geestelijke gezondheidszorg. Inmiddels heeft de Eerste Kamer dit wetsvoorstel aangenomen. .

mishandeling gelden aparte klachtregelingen. Deze versnippering maakt het voor de (jeugdige) klager niet bepaald eenvoudig om te bezien wat zijn rechtspositie is en hoe deze geldend gemaakt kan worden. Ten opzichte van de huidige situatie kan dit niet als een verbetering worden aangemerkt.

De Raad acht het wenselijk dat in de conceptwet regels voor een uniform klachtrecht worden opgenomen, hetgeen de (klacht)rechtspositie van de (jeugdige) cliënten en hun opvoeders sterk zou kunnen verbeteren. Daarin zou ook een centrale beroepsmogelijkheid geregeld moeten worden.

6 Wetsystematiek

Overheveling machtiging gesloten jeugdhulp naar het BW

De Raad is van mening dat de machtiging gesloten jeugdhulp vanuit het oogpunt van wetsystematiek thuishoort in het Burgerlijk Wetboek (BW). In het BW zijn alle maatregelen van kinderscherming geregeld evenals de andere uithuisplaatsingen. De machtiging gesloten jeugdhulp hoort ook eigenlijk niet thuis in de Wet op de jeugdzorg (Wjz), maar is daarin terecht gekomen omdat er destijds, toen de Wjz werd geconcipeerd, onvoldoende afstemming was tussen de departementen VWS en (destijds) Justitie. De machtiging gesloten jeugdhulp zou geplaatst kunnen worden in boek 1 BW, bij de andere machtigingen uithuisplaatsing. Dit zou betekenen dat de artikelen 6.1.1 t/m 6.1.15 moeten worden overgeheveld naar het BW.

7 Terminologie en begrippen in het wetsvoorstel

- In het wetsvoorstel *Jeugdwet* wordt nog steeds gesproken van : (maatregelen van) *kinderbescherming*, Raad voor de *Kinderbescherming*, *kinderrechter*. In het kader van een consequent gebruik van begrippen verdient het naar het oordeel van ede Raad aanbeveling om de term "kinder" te vervangen door "jeugd", derhalve (maatregelen van jeugdbescherming, Raad voor de Jeugdbescherming en jeugdrechter. Dit past ook bij de term: 'centrum voor *jeugd* en gezin' en '*jeugdreclassering*'. Een uitzondering in dit opzicht kan blijven voor het begrip "kindermishandeling" nu deze term in de samenleving als begrip zeer is ingeburgerd.

- de definitie van kinderschermingsmaatregel (artikel 1.1.) is niet juist Het gaat niet alleen om het uitvoeren van maatregelen en taken zoals de voogdij. De Raad stelt voor als definitie te hanteren: "*een door de rechter gegeven beslissing tot het uitvoeren van de voogdij genoemd in artikel 257 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek*".

8 Conclusie en aanbevelingen

De Raad is van mening dat het wetsvoorstel zoals dat thans voorligt onvoldoende basis biedt om de gedwongen jeugdhulp op de vereiste zorgvuldige wijze te kunnen laten overgaan naar de gemeenten. Zo is een aantal fundamentele onderwerpen nog niet geregeld (zoals inbedding van de jeugdreclassering en jeugd-ggz) en is bovenlokale samenwerking voor een aantal groepen niet vastgelegd ((residentiële hulp en specialistische hulp voor LVB-jongeren en jongeren met psychische problematiek). Daarnaast mist de Raad bepalingen over de positie van landelijk werkende instellingen, uitwerking van bepalingen over de jeugdreclassering en jeugdbescherming, inclusief adequate rechtspositie- en klachtenregelingen. Tenslotte mist de Raad een groot aantal procedurele waarborgen, die bij uitstek bij de gedwongen jeugdhulp van essentieel belang zijn.

Dit betekent tevens dat het wetsvoorstel in de huidige vorm niet zal kunnen leiden tot de noodzakelijk geachte verbetering van de (gedwongen) jeugdhulp. De Raad doet hierna een aantal aanbevelingen waarop het wetsvoorstel naar zijn oordeel op zijn minst zou moeten worden aangepast.

Aanbevelingen

- Bij de transitie: geen transitie van gedwongen jeugdzorg zolang niet is voldaan aan de vereiste deskundigheid bij alle gemeenten en de vereiste sturing en toezicht (par. 2.5 en 3.1)
- Leg vast dat de huidige (bestaande) verantwoordelijkheden pas ophouden te bestaan als duidelijk is vastgesteld dat de jeugdhulp op lokaal niveau goed marcheert (zie par. 2 sub 5.).
- Ontwikkel een model of kader met kwaliteitscriteria voor de uitvoering van de gedwongen jeugdhulp (certificering) en neem dit op in de wet. Hierin staan eisen voor de kwaliteit van zorgaanbieders van instellingen waar kinderen in het kader van de gedwongen jeugdzorg worden geplaatst (zie par. 3.1.).
- Stel bovenlokale samenwerking van gemeenten verplicht wat betreft de specialistische gedwongen jeugdhulpvoorzieningen en laat die regionale samenwerkingsverbanden aansluiten bij bestaande regio's bijv. ggz-regio's (zie par. 3.2.).

- Werk in het wetsvoorstel de positie van de landelijk werkende instanties zoals het Leger des Heils en de William Schrikkerstichting Jeugd uit (zie par. 3.3.).
- Leg de structuur en invulling van de jeugdreclassering nader in het wetsvoorstel vast, inclusief een adequate regeling van de rechtspositie en daarmee samenhangende klachtenregeling (zie par. 3.4.).
- Leg de structuur en invulling van de jeugdbescherming nader in het wetsvoorstel vast, inclusief een adequate regeling van de rechtspositie en daarmee samenhangende klachtenregeling (zie par. 3.5).
- Neem bepalingen over nazorg op in het wetsvoorstel en leg ook vast dat nazorg door gemeenten wordt verzorgd (zie par. 3.6.) .
- Houd bij de vrijwillige jeugdhulpverlening en de jeugdbescherming, met uitzondering van de gesloten plaatsing, een leeftijdsgrens aan van 23 jaar. Reden daarvoor: de overgang voor 18-jarigen naar andere vormen van begeleiding of hulpverlening is vaak zeer groot of ontbreekt helemaal (zie par. 3.8).
- Stem de bevoegdheid van het college ten aanzien van het verzoeken van een (verlenging van een) maatregel van gedwongen jeugdhulp, op te leggen door de rechter, meer af op de eindverantwoordelijkheid van het college voor de (gedwongen) jeugdhulp.(zie par. 4.1. en 4.2)
- Bouw meer waarborgen in bij een eventuele tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke machtiging gesloten uithuisplaatsing (zie par. 4.3.)
- Neem procedurele waarborgen op in het wetsvoorstel. Het gaat dan om uniformiteit, rechtsgelijkheid en rechtszekerheid met name bij de ambulante jeugdbescherming, de residentiële jeugdbescherming, de jeugdreclassering en de vrijheidsbeneming in het kader van de gesloten jeugdhulp.
- Bezie het wetsvoorstel in samenhang met de wet BOPZ en toekomstige wetgeving (Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg) op het punt van de dwangmedicatie/dwangbehandeling (zie par. 5.2.).
- Neem in het wetsvoorstel regels op voor een uniform klachtrecht, dit zou de (klacht)rechtspositie van de (jeugdige) cliënten sterk kunnen verbeteren. Neem daarin ook een centrale beroepsmogelijkheid op (zie par. 5.3.).

- Hevel de regeling van de gesloten jeugdzorg over van de Jeugdwet naar het B.W. (zie par. 6.)

Geraadpleegde bronnen

Artikelen

Berg en Vink *Jeugdzorg in Europa. Lessen over strategieën en zorgsystemen uit Engeland, Duitsland, Noorwegen en Zweden.* NJI 2010.

Cok, Tjalma, Hoddenbah en Meijers: *Eerste impressie, bovenlokale samenwerking transitie jeugdzorg*, VNG, 30 mei 2011

Seinstra, van de Laar en van Ruremonde: "Chaos dreigt in de jeugdzorg: heel veel onduidelijkheden over model, proces en financiën bij stelselherziening; Binnenlands Bestuur, 18 mei 2011.

Van Yperen en Hellema: *Naar een nieuw jeugdzorgstelsel: vergelijking van standpunten*, NJI, 10 september 2010

Van Yperen en Hellema: *Werk in uitvoering, Bouwen aan het nieuwe jeugdstelsel*, NJI mei 2011

Van Yperen en Stam: *Opvoeden versterken*, VNG november 2010

Rapporten en nota's

Bestuursafspraken 2011-2015 Rijk, IPO, VNG, UvW

BMC, Evaluatieonderzoek Wet op de jeugdzorg, eindrapport oktober 2009

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, Nota 'Goed bejegenen, beginselen voor het omgaan met ingeslotenen', verkorte uitgave 2010

Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *verdere ontwikkeling en professionalisering*, Visienota 2012-2015,

Rapport Centra voor Jeugd en Gezin in gemeenten, een samenwerkingsproject met gemeentelijke rekenkamers, juni 2012-10-11

Rapport van de Commissie Samson: *'omringd door zorg, toch niet veilig'*, oktober 2012

Rapport Centra voor Jeugd en Gezin in gemeenten; een samenwerkingsproject met gemeentelijke rekenkamers, Algemene Rekenkamer juni 2012

Transitieagenda Jeugdzorg, gezamenlijke agenda Rijk/VNG/IPO, voorjaar 2012.

Werkgroep Overgangmaatregelen ter bestrijding van de risico's van de transitie van de Jeugdzorg, eindrapport: *"Verantwoord over de drempel"*, april 2012

Werkgroep Toekomstverkenning Jeugdzorg: *Jeugdzorg dichterbij*, 18 mei 2010

Kamerstukken

Brief d.d. 24 mei 2012 van de Staatssecretaris van VWS en de Staatssecretaris van VenJ, met bijlage, inzake beantwoording van vragen van de Algemene commissie Jeugdzorg naar aanleiding van de voortgangsbrief stelselwijziging jeugd "geen kind buiten spel", van 27 april 2012.

Kamerstuk 2011-2012, 31 839, nr. 222

Kamerstuk 2011-2012, 31 839, nr. 224

Kamerstuk 2011-2012, 31 839, nr. 228

Kamerstuk 2011-2012, 31 839, nr. 229

Kamerstuk 2011-2012, 31 839, nr. 231

Kamerstuk 2011-2012, 31 839, nr. 232

Kamerstuk 32399, wetsvoorstel verplichte geestelijke gezondheidszorg.

Wetsvoorstel herziening kindbeschermingsmaatregelen (EK 33.061, A).

Rechtspraak

Rechtbank Amsterdam 23 januari 2009, LJN BH0778

Rechtbank Utrecht 27 februari 2009, LJN BH 4693

Verdragen

Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK); New York, 20 november 1989

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), Rome, 4 november 1950